

Kroon op tien keer NRM

Koningin Beatrix houdt een waardevolle traditie in stand

Wanneer de koningin op de eerste dag van de NRM de kampioenes zal huldigen, zal ze ongetwijfeld terugdenken aan die dag in 1974, toen ze (als kroonprinses en met prins Claus) het NRS-eeuweest bezocht. Een terugblik op koninklijke aandacht voor Nederlands fokveevertoon.

De oude Nederlandse rundveestamboeken mochten niet klagen over belangstelling van het koningshuis. Die bleek haast massaal in september 1923, toen op het Malieveld in Den Haag een nationale tentoonstelling van rundvee en trekpaarden werd gehouden ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina. Ze was er zelf, samen met haar man, prins Hendrik, maar ook met haar moeder, koninginmoeder Emma en haar dochter, prinses Juliana. De waarheid gebiedt te zeggen dat ze alleen de eerste dag kwamen, zodat ze het vertoon van koeien en stieren helaas moesten missen. De nog jeugdige koningin kende de top

van het Nederlandse rundvee van dichtbij. Al in 1912 kwam ze naar Leeuwarden, waar de Friesche Maatschappij van Landbouw het 50-jarig bestaan vierde. En in dat kader hield het Friesch Rundvee Stamboek de jaarlijkse keuring. Samen met secretaris Edzard van Welderen baron Rengers maakte ze een rondje langs de stieren en aan Doeke Oosterbaan uit Tzummarum reikte ze de eremedaille van haar moeder Emma uit voor zijn in bedrijfsverband zegevierende Martha's. Een jaar later bezocht ze het topbedrijf van Hoite Schaap in Deersum en in 1914 was ze bij de ontknoping van de keuring in het Drentse De Wijk, waar de meest invloedrijke fokkers van de lichte gron-

den de degens kruisten. En natuurlijk ontbrak ze niet op de internationale landbouwtentoonstelling van 1913 op hetzelfde Malieveld, waar Simon Knol uit Hartwerd de door haar geschonken eremedaille in ontvangst mocht nemen.

Koninklijk goud

Het lijkt alsof de vorstinnen het aanvankelijk kalm aan willen doen met hun publiekelijke aandacht voor de vaderlandse veeverbetering. In 1954, toen het Friese stamboek 75 jaar bestond, werd prins Bernhard afgevaardigd naar Leeuwarden. Maar koningin Juliana wist terdege de impact van de wereldwijde belangstelling voor het Nederlandse fokvee op waarde te schatten. Al in 1947 huldigde ze in Leeuwarden de stierenkampioen, in 1952 ging ze op bezoek bij de Woudhoevestal – toen nog van Arie en Kees Ruyter – in Oosterblokker. Wat later bewonderde ze samen met voorzitter Cor Laan de Noord-Hollandse topproducentes op de West-Friese Flora in Bovenkarspel en met de sjah van Perzië werd ze in stijl ontvan-

Grote foto: 1912: koningin Wilhelmina in Leeuwarden, rechtsboven: 1964: koningin Juliana in Den Bosch, rechtsonder: 1974: prinses Beatrix in Utrecht, inzetje: 1979: koningin Juliana in Leeuwarden

gen op de Jelsumerstal van mevrouw Rigtje Wassenaar-Boelstra.

Dat was in 1959, vijf jaar later kwam ze naar Den Bosch, waar het Nederlandse Rundvee Stamboek in september de jubileumkeuring hield. Naast voorzitter Jan Leenheer bekeek ze vanaf de tribune het defilé, waarin speciaal de drie koeien met een levensproductie van 100.000 kg melk opvallende verschijningen waren. Marie 31, Anna 61 en Catrien 31 – stuk voor stuk waren het coryfeeën in hun dagen. De meeste indruk maakte mogelijk nog het bezoek dat koningin Juliana in september 1959 bracht aan het eeuweest van het – pas koninklijk geworden – FRS in Leeuwarden. Tijdens de slotceremonie kwam ze samen met voorzitter Sijtze Kingma vanaf de tribune om eer te betuigen aan weer zo'n vitale oude-van-dagen: de preferente stiermoeder String Jantje 7 van Wybren Stelwagen uit Franeker, opnieuw goed voor meer dan een ton melk en nog vlot ter been.

Toen het andere stamboek, het ook koninklijke NRS, het 100-jarig bestaan vierde in 1974, kwam prinses Beatrix op bezoek. Tijdens de koude, winderige septemberdag bekeek ze samen met prins Claus het slotdefilé. En ook zij kwam naar de showmat, waar ze de winnende bedrijfsgroep blaarkopkoeien van Wim Eikelenboom uit Rijnsaterswoude eigenhandig beloonde met de koninklijke medaille, terwijl de kopkoe van de collectie de traditionele aai mocht toucheren.

Een mooie traditie

Het bleef niet bij deze officiële plichtplegingen ten overstaan van de duizenden belangstellenden. Het kroonprinselijke paar bracht een uitgebreid bezoek aan de fokveedag in Hoornaar en bij diverse gelegenheden – bijvoorbeeld bij het bezoek aan Friesland na de troonsbestijging van Beatrix – werd duidelijk dat men de vaderlandse melkkoe allerminst uit het oog was verloren.

Niets ten nadele van Pieter van Vollenhoven, die in 1988 de hoofdprijzen van de eerste NRM uitreikte, maar stilletjes werd gehoopt op continuering van die waardevolle koninklijke traditie, toen de tiende NRM in het vizier kwam. Midden mei kwam definitief de toezegging van koningin Beatrix: ze zal een uitgebreid bezoek brengen aan de show en in de Hall of Fame, waar de portretten van de kampioenskoeien van de voorgaande negen afleveringen zijn verenigd, zal ze zich laten bijpraten door de top van de Nederlandse veeverbetering, samen met minister Cees Veerman van LNV. Maar de mooiste plaatjes zullen natuurlijk weer geschoten worden wanneer ze aan de eigenaren van de kampioenskoeien van de tiende NRM de koninklijke medailles zal uitreiken. Voor wie is op de 30e juni het historische goud en de traditionele streling?

Reimer Strikwerda